

ASPECTE PRIVIND MANIFESTĂRI ȘI TENDINȚE ACTUALE ALE CRIMINALITĂȚII ORGANIZATE

Luca Iamandi¹, Luca Viorel²

1. Un nou gen de sclavie al secolului XXI creat de crima organizată - traficul de persoane

1.1. Considerații generale privind traficul de persoane

Traficul de persoane a cunoscut o creștere constantă în ultimii ani, devenind o problemă națională și internațională.

Fenomenul nu este unul episodic, implicând un număr mare de persoane, cunoscând profunde conotații de ordin social și economic, demonstrând încălcarea profundă a drepturilor fundamentale ale omului și devenind o problemă ce se agravează constant.

În plan regional, criza din Balcani din ultimul deceniu a favorizat dezvoltarea fenomenului, România fiind citată ca țară de origine și de tranzit pentru marile rețele de trafic de femei, provenind îndeosebi din Asia, dar și din țările vecine ca Ucraina, Moldova sau Belarus, cu destinația în țările din fosta Iugoslavie (cu accent pe regiunea Kosovo), precum și Turcia, Grecia sau statele din Europa Occidentală.

Deși fenomenul ia amploare în întreagă lume, nu doar în țara noastră, el se manifestă cu precădere în zonele în care lipsesc o legislație corespunzătoare și un sistem de cooperare eficient între instituțiile guvernamentale și societatea civilă.

De aceea, un prim aspect care privește traficul de persoane trebuie raportat la cauzele care i-au determinat apariția.

1.2. Cauzele care au determinat apariția și proliferarea fenomenului traficului de ființe umane

Traficul de persoane nu este un fenomen recent, existând rapoarte ale poliției din alte state, datate la sfârșitul secolului al XIX-lea, care indicau răpiri și vinderi de copii și fete din satele locuite de evreii din Țara Galilor și din alte țări ale Europei Centrale și de Est în bordurile din toată lumea, în special în America de Sud. În America Latină și în Caraibe, în particular Argentina și Brazilia, date despre astfel de cazuri sunt înregistrate înainte de anii 1860.

Peste mai bine de un secol și jumătate, factorii acestui fenomen au rămas practic aceiași, însă datorită tendințelor de industrializare, internaționalizare și globalizare au apărut și cauze noi.

¹ Profesor universitar doctor.

² Jurist

O examinare atentă a cauzelor care au determinat apariția și proliferarea fenomenului traficului de ființe umane, la nivelul țării noastre, face posibilă gruparea acestora.

Astfel, efectele tranziției din țările din sud-estul Europei au avut drept rezultat schimbări politice, sociale și culturale care, la rândul lor, au determinat o creștere a sărăciei și a ratei șomajului, o distribuție inegală de putere pe piața muncii între bărbați și femei. În ultimii ani, această tranziție a creat situații de criză, răspândirea traficului fiind efectul feminizării sărăciei și a migrației pe piața muncii. Discriminarea pe piața muncii relevată prin ratele ridicate ale șomajului (pe piața muncii femeile sunt ultimele angajate și primele concediate, în acest mod fiind împinse tot mai mult către sectoarele neconvenționale ale economiei, trebuind să muncească „la negru” pentru a-și câștiga existența, unul dintre cele mai profitabile sectoare de pe piața muncii la negru fiind industria sexului), combinată cu sărăcia motivată de remunerarea proastă a muncii și cu ocaziile de a emigra au determinat considerarea emigrării în țările mai dezvoltate, ca unică soluție.

Internaționalizarea grupărilor criminale, profiturile mari obținute în urma traficului de femei; astfel, Interpolul califica traficul ca fiind crima cu cea mai rapidă ascensiune din lume, iar O.N.U. accentua că traficul a devenit un business global cu o cifră de afaceri de 7 miliarde de dolari.

1.3. Victimele traficului de persoane

Victimele traficului de persoane sunt: *persoanele* supuse la violență, abuzuri de autoritate sau la amenințări ce au stat la baza procesului ce a dus la exploatarea lor sexuală, sau *persoanele* care au fost înșelate de traficanți și au crezut că au un contract de muncă atrăgător, fără legătură cu comerțul sexual, sau *persoanele* care sunt conștiente de adevăratele intenții ale traficanților și care au consimțit anterior la această exploatare sexuală datorită situației lor vulnerabile (psihică, socială, economică, familială, afectivă).

Traficul de persoane are consecințe deosebit de grave (materiale și morale) pentru victime, consecințe de care nu se ține cont în cursul anchetelor și al urmăririi penale împotriva traficanților. Victimele care doresc să coopereze prin furnizarea de informații, ca martori, trebuie ajutate, încurajate și asistate permanent.

Copiii - victime ale traficului de persoane

Annual, mii de copii (băieți, fete) sunt traficați pentru a fi exploatați în scopuri comerciale, fiind recrutați - fie prin înșelăciune, constrângere sau forță, fie sunt transportați în țară sau peste granițele naționale și vânduți în repetate rânduri.

Ei devin victime ale acestui fenomen larg răspândit România se transformă, tot mai mult în țară de origine și de tranzit a traficului de persoane.

Cel mai bun instrument legislativ în prevenirea, protecția și recuperarea copiilor traficați sau care riscă să fie traficați este Convenția Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului (1989), în art. 355 se stipulează „drepturile copilului de a fi protejat împotriva traficului”.

Un alt instrument legislativ care completează Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva Crimei Organizate Transfrontaliere (Un Convention against Transnational Organisational Crime) devenit și Protocolul de la Palermo, definește copilul - orice persoană cu vârstă mai mică de 18 ani.

Legislația română în vigoare garantează protecția și asistență minorilor -victime ale traficului de persoane - prin Legea nr. 678/2001, art. 26 alin. (4).

Traficul de copii se realizează în mai multe etape:

1. traficul sau separarea copilului de/din comunitatea sa,
2. prezumția de corecție, fraudă, înșelăciune sau abuz de putere din partea traficantului,
3. intenția de a exploata etc.

Mijloacele de traficare a acestei categorii umane - reduse astfel la condiția de marfă - sunt multiple: recrutare, transport, transfer, adăpostire sau primirea copilului cu scopul de a fi pus la muncă forțată (agricolă, casnică), la cerșit, furat sau de a fi exploatat sexual sau pentru a fi dat ilegal spre adopție, pentru transfer de organe.

După recrutare și intrarea în țara de destinație, victimele-copii devin captivi total: nu au acte de identitate, nu au dreptul la liberă circulație sau comunicare, sunt continuu amenințați.

Cei care preiau copiii le oferă hrană, haine, adăpost, droguri — în perioada exploatării lor, îi obligă să reîntoarcă, prin muncă, valoarea acestora. Copiii nu primesc bani pentru activitățile lor, sunt abuzați fizic, hrăniți prost și supuși perversiunilor sexuale de la 8 la 12 ore pe zi (câte 6-10 clienți/zi).

Recrutorii acestor victime sunt persoane cunoscute lor: bărbați sau femei, cunoștințe, vecini, părinți, iubiți.

Unele fete care au fost traficate devin la rândul lor traficanți, se întorc în locațiile de unde au plecat și recrutează alte persoane implicând în trafic (în cazul copiilor foarte mici) membrii familiei (mame, unchi, frați). Aceștia însă, nu recunosc acest fapt, ci văd o sursă de protejare a copilului, de supraviețuire a familiei).

După recrutare, copiii pot fi traficați de-a lungul granițelor naționale sau internaționale.

De exemplu, în Europa de sud-est, principalele țări de origine sunt Albania, Bulgaria, România și Moldova (copiii fiind traficați spre alte țări), țări de destinație (unde sunt primiți copiii) sunt Kosovo, Macedonia, Bosnia și Herțegovina, iar principalele țări de tranzit (care servesc ca punct de intrare în altă țară) sunt Serbia, Muntenegru și Croația.

Copiii pot deveni victime prin intervenția unor factori de risc (de vulnerabilitate): respingerea sau opoziția normelor sociale și morale de contact ale mediului lor social, anumite istorii din viața lor, factori de stress (abuz sexual, tortură, maltratare).

Împotriva fenomenului de a deveni victime și pentru protecția copilului trebuie maximalizată intervenția factorilor protectivi.

Majoritatea copiilor traficați suferă prin separarea de comunitatea unde au trăit, prin condițiile vitrege de viață și muncă, prin amenințările proxeneților, ale traficanților, prin neîncrederea în autorități, lipsa unui statut legal și astfel dezvoltă relații de dependență emoțională cu traficanții lor (iubindu-i și urându-i în același timp).

Toate eforturile anti trafic-copii se regăsesc în respectarea celor cinci drepturi ale lor: la viață, la dezvoltare, la protecție, dreptul la participare, dreptul la informație (al copiilor-victime ale traficului, copiilor vulnerabili de a fi exploatați). Asistența și protecția copilului - victimă a traficului de ființe umane trebuie să fie cu totul specială, distinctă de a adulților din toate punctele de vedere: lege, politică, programe, acțiuni adoptate de instituții publice, private, tribunale.

Statisticile privind numărul copiilor traficați sunt greu de obținut, fiind îngreunate de natura clandestină a mijloacelor de traficare și dificultăților legale de identificare a acestor categorii de victime.

Națiunile Unite au oferit unele statistici estimative, indicându-se la nivel mondial aproximativ 1,2 milioane de copii traficați în scopul exploatării prin muncă; rapoartele ONG-urilor estimează că mii de băieți și fete mai mici de 13 ani sunt traficați din și în interiorul Europei de est pentru muncă forțată, cerșit, furt, iar Banca Mondială indică faptul că peste un milion de copii muncesc de la vârsta de 5 ani și nu au acces la apă potabilă.

Femeile - victime ale traficului de persoane

Rețelele de trafic sunt tot mai des răspândite în Balcani, traficanții acționând transfrontalier: de exemplu, fete (femei) traficate în Albania au fost găsite în Africa de Sud. Traficul pentru exploatare sexuală în scopuri comerciale urmează aceleași căi cu cele ale traficului drogurilor, armelor - generând profituri uriașe.

Cauzele ce îi ajută însă pe traficanți să își atingă scopurile sunt generate de habitatul fiecărei femei, educația și pregătirea socială, nevoile materiale și morale. De exemplu, o adolescentă traficăta argumenta motivația pentru care a plecat din România: „Când m-am hotărât să părăsesc România, nu exista nici o șansă pentru mine aici. Aveam un copil de crescut, părinții mei îmi tot cereau bani, tatăl copilului plecase în Italia și nu se mai întorsese. Am încercat de multe ori să-mi găsesc de lucru, dar cine să mă angajeze fără o diplomă de liceu și cu un copil care mă aștepta acasă? Așa că am crezut că asta era ultima mea șansă. Am plecat în Serbia cu ajutorul unui bărbat și, în final, m-am trezit în Sarajevo.”

Din raportul unor victime-femei, s-a evidențiat faptul că au fost transportate în grupuri, au trecut pe la mai mulți intermediari și țări, au fost examinate medical și nu au știut unde se află. Ele erau obligate să se prostitueze în țările de tranzit.

Traficul de femei se efectuează sub forma ofertelor de locuri de muncă sau sub acoperirea agențiilor matrimoniale prin poștă electronică. Femeile sunt recrutate prin anunțuri publicitare care le „promit” o carieră de dansatoare, lucrător hotelier, chelnerițe, baby sitter; însă ajunse în țara de destinație, sunt depozitate de pașapoarte și silite să devină sclave ale traficantilor.

Înainte de transportul în țara de destinație, victima este staționată într-o locație stabilită de recrutor, până la crearea unui grup și perfectarea actelor de deplasare, fiind sub o strictă supraveghere; apoi sunt predate unor călăuze pentru a trece „în siguranță” frontiera.

Alte categorii de persoane - victime ale traficului de persoane

Un caz particular îl constituie bărbații care pot deveni victime ale traficului.

Clienții comerțului sexual determină traficul de persoane, traficanții străduindu-se să răspundă „cererii” acestora.

Unele statistici din Suedia și Norvegia identifică motivele pentru care bărbații cumpără servicii sexuale, anume: curiozitatea, variația sexuală și comoditatea, probleme de singurătate, probleme în viața de cuplu sau pentru o confirmare a dominării masculine.

Homosexualitatea și pedofilia sunt recunoscute ca nevătămătoare și atunci legile civile, normele sociale, instanțele de judecată au început să rescrie legile, aceasta datorită unor tendințe psihologice. Bărbații homosexuali au o probabilitate mai mare să angajeze relații sexuale cu minori.

Bărbații cad victime ale traficului în scop de executare de munci forțate în industrie (construcții, alimentație, hotelieră), în scop de cerșetorie și transplantare de organe, dar și prin utilizarea lor în scopuri criminale, contrabandă, ori sunt recrutați (în special băieții) pentru operațiuni paramilitare.

1.4. Pornografia infantilă

Pornografia reprezintă „angajarea, folosirea, inducerea, atragerea sau constrângerea unui copil în a se implica sau a asista altă persoană într-un comportament sexual explicit sau simulat, în scopul producerii unei imagini vizuale a unui astfel de comportament”.

În sensul Legii nr. 196/2003 privind prevenirea și combaterea pornografiei, prin pornografie „se înțeleg actele cu caracter obscen, precum și materialele care reproduc sau difuzează asemenea acte”.

Prostituția infantilă mai este definită în unele lucrări de specialitate ca fiind „angajarea într-un raport sexual, sau în alte activități sexuale, a unui copil, în schimbul unei sume de bani sau a altor servicii (mâncare, haine, medicamente, afecțiune etc)”.

Acest tip de pornografie era cunoscut și incriminat încă înainte de apariția Internetului. Dezvoltarea noilor tehnologii a avut însă darul să resuscite discuțiile cu privire la acest fenomen, în condițiile în care serviciile Internet dispun de o capacitate formidabilă de a disemina pornografia infantilă, de a o reproduce, de a o face accesibilă inclusiv minorilor și

chiar de a facilita, pe diferite căi, oricât de bizar ar părea, justificarea ei de către diverse grupuri interesate.

Dacă până la apariția Internetului, persoanele cu înclinații pedofile erau indivizi singuratici, relativ izolați de comunitățile sociale reale și incapabili să-și împărtășească interesul pentru săvârșirea de infracțiuni împotriva minorilor, în prezent există largi grupuri în care asemenea persoane interacționează cu dezinvoltură, lipsite de inhibiții și cu o capacitate remarcabilă de a-și reprimă orice sentimente de vinovăție, beneficiind, totodată, de stimulentele încurajărilor reciproce în a-și reproduce continuu comportamentul aberant. Ideea apartenenței la asemenea comunități, conștiința faptului că mai există mulți alții ca ei, la care se adaugă posibilitatea de a-și exprima gândurile în aceste grupuri, fără a suporta vreo cenzură, prezintă factori de natură să le amplifice impulsul infracțional.

Fenomenul pornografiei cu minori în spațiul virtual prezintă o serie de caracteristici semnificative pentru înțelegerea corectă a demersului de represiune penală în acest domeniu.

Resursele cele mai căutate și probabil cele mai bogate în asemenea conținuturi sunt cele din camerele de conversații (Chatrooms), utilizatorii trebuind să fie însă familiarizați cu tehnologia specifică IRC-ului (Internet Relay Chat). Acesta este, de altfel, sectorul în care rata succesului acțiunilor de represiune penală înregistrează cotele cele mai înalte. Particularitatea camerelor de conversație o constituie caracterul lor închis, accesul fiind permis doar pe bază de parolă. Probabil că această formă specifică de izolare a unei comunități de utilizatori în Internet tinde să afirme, în mod neîntemeiat, libertatea de exprimare. Este evident că interesul ocrotirii minorilor este, în acest caz, precumpănitor în raport cu protecția dreptului la liberă exprimare. Rigorile camerelor de conversație și izolarea lor deliberată încurajează, pe de altă parte, promovarea formelor extreme de pedofilie și pornografie infantilă.

Nu de puține ori, utilizatorii aflați în căutarea conținuturilor de pornografie adultă sunt surprinși să constate că în spatele titlaturilor unor resurse pe care le accesează (denumiri de pagini Web și adrese URL) și care, altminteri, nu sugerează pornografia infantilă, se găsesc tocmai materiale pornografice cu minori. Aceasta este o modalitate pe care deținătorii unor asemenea resurse o practică intens, cu scopul de a deturna traficul electronic către site-urile proprii, prin stârnirea curiozității utilizatorilor. În felul acesta, se creează o bizară suprapunere între elemente ale pornografiei infantile și cele ale pornografie adulte, care devine intolerabilă chiar și pentru reprezentanții celei din urmă.

Delimitări similare se produc, uneori, și în cadrul BBS-urilor (Bulletin Board Systems) în care sunt traficate imagini erotice cu minore, situate într-o zonă —gri” și în care administratorii refuză explicit pornografia infantilă, anihilând încercările de nesocotire a interdicției.

Industria internațională a pornografiei infantile sau pedopornografia este în Statele Unite ale Americii una din cele mai mari industrii artizanale. Potrivit estimărilor experților, cifra de afaceri a pornografiei infantile este cuprinsă în Statele Unite ale Americii între 2 și 3 miliarde de dolari pe an. În 1996, Primul Congres Mondial împotriva exploatarei sexuale a copiilor în

scopuri comerciale, desfășurat la Stockholm, prezenta o statistică conform căreia un milion de imagini pornografice și 40 milioane de pagini de Internet sunt consacrate pornografiei infantile, de atunci cifra fiind în continuă creștere.

1.5. Prelevarea de organe, țesuturi și celule de origine umană

Traficul de organe, țesuturi și celule de origine umană, formă a traficului de persoane, constituie o violare gravă a drepturilor fundamentale ale omului, în mod special a demnității umane, integrității fizice și psihice. Această formă de trafic este câmpul de acțiune al rețelelor de crimă organizată care adesea recurg la practici inadmisibile, precum exploatarea persoanelor vulnerabile, prin folosirea de amenințări și violențe.

Problematica traficului de organe se raportează cel mai adesea la demersurile voluntare ale persoanelor sărace care doresc să obțină un avantaj economic prin operația de transplant.

De peste 40 de ani, transplantul de organe s-a transformat dintr-o procedură experimentală practică în centre de medicină avansată, într-o intervenție terapeutică practică în spitale și clinici din întreaga lume. Transplantul de organe solide, cum ar fi rinichii, ficatul, inima sau plămânii a devenit treptat o componentă obișnuită a sistemului de sănătate din mai multe țări ale lumii.

Organizația Mondială a Sănătății estimează că aproape 50.000 din cele 70.000 organe solide transplantate anual sunt înlocuiri de rinichi și mai mult de o treime din ultimele transplanturi au loc din țări slab sau mediu dezvoltate. Mai mult, numărul de transplanturi de țesuturi umane este de asemenea în creștere, atât în țările dezvoltate, cât și în cele în curs de dezvoltare, dar datele referitoare la acest tip de transplant sunt mai puțin cuprinzătoare. Oricum, dezvoltarea rapidă a tehnologiei în acest domeniu ridică probleme de ordin legal, etic și medical, având în vedere că baza de organe nu se ridică la nivelul cererii din partea persoanelor.

Congresul al 11-lea al Națiunilor Unite asupra prevenirii criminalității 2005- Măsuri efective de combatere a crimei organizate transnaționale

Numai în Europa s-a estimat că aproximativ 120.000 pacienți fac dializă și în jur de 40.000 persoane așteaptă un rinichi. Lista de așteptare pentru un transplant în prezent este de aproximativ 3 ani, dar se preconizează ca perioada de așteptare să crească la 10 ani până în anul 2010. Problema principală în prelevarea de organe este asigurarea compatibilității grupei de sânge și țesutului dintre donator și primitor.

Unii experți estimează vânzarea ilegală de organe pentru cel puțin câteva mii de transplanturi pe an. Nu este însă stabilit după aceste estimări câți dintre acești vânzători de organe au fost traficați și câți au făcut o tranzacție ilegală de vânzare a propriilor organe în mod voluntar.

Traficul internațional de organe umane este în creștere, fiind alimentat atât de cererea sporită de organe, cât și de lipsa de scrupule a traficantilor. Recrudescența fenomenului a determinat o reconsiderare serioasă a legislației în vigoare, în timp ce Organizația Mondială a

Sănătății a cerut mai multă protecție pentru persoanele cele mai vulnerabile, care ar putea să vândă un rinichi pentru o sumă de 1.000 dolari americani.

Cererea în continuă creștere de organe umane, traficarea necontrolată și provocările unui transplant între specii înrudite au impus o serioasă reevaluare a obiectivelor internaționale și au dat un nou impuls rolului Organizației Mondiale a Sănătății în strângerea informațiilor epidemiologice și în stabilirea unor standarde cu norme de bază.

Există de asemenea o evidentă dezvoltare rapidă a „turismului pentru transplant”, în care diferite persoane călătoresc deseori împreună cu chirurgii lor în vederea achiziționării de organe, în timp ce „donatorii plătiți aparțin segmentelor sociale mai vulnerabile. Turismul medical pentru transplant nu este o problemă recentă, încă de la începutul anilor '80 asiaticii se deplasau în India și în Asia de Sud-Est pentru a primi organe de la donatorii săraci.

Complicații apar în situațiile în care țesuturile sau organele umane donate fără compensații financiare sunt ulterior vândute de către traficanții de organe pentru obținerea de câștiguri materiale.

Din analiza fenomenului traficului cu țesuturi și organe umane se desprinde concluzia tendinței deplasării infracțiunilor din sfera crimei organizate în sfera criminalității transfrontaliere. Astfel, spațiul de acțiune s-a modificat, în multe cazuri România fiind doar locul de unde sunt recrutate persoanele predispuse a-și vinde un țesut sau organ care, prin intermediul rețelelor internaționale de traficanți compuse atât din cetățeni români, cât și din cetățeni străini, ajung în alte țări, unde are loc, de fapt vânzarea organului uman, deseori sub acoperirea unui transplant legal.

2. Adopțiile internaționale ilegale

2.1. Considerații generale

Potrivit legii, adopția este „operațiunea juridică prin care se creează legături de filiație între adoptator și adoptat, precum și legături de rudenie între adoptat și rudele adoptatorului”.

Încă din 1990, una din afacerile cele mai profitabile pentru o parte din rețelele de crimă organizată a fost și este traficul cu ființe umane, inclusiv cu copii. Realizat cu concursul unor cetățeni români, atrași de veniturile rezultate din acest tip de —comerț”, traficul cu copii s-a extins până la nivelul instituțiilor și organismelor care ar trebui să vegheze la protejarea minorilor și persoanelor defavorizate. Acționând în conexiune cu infractorii autohtoni, persoanele angajate în cumpărarea/vânzarea de copii au recurs și la alte forme, deghizând traficul, inclusiv sub aparența adopțiilor internaționale, care, în fapt, sunt profund ilegale. În privința adopțiilor de acest tip, problematica este dificil de cunoscut și stăpânit, având în vedere, în principal, poziția socială a celor implicați și relațiile deosebite pe care aceștia le au în sfera sănătății, învățământului, administrației locale și justiției. În cadrul adopțiilor ilegale ale copiilor, traficul îmbracă forma tranzacțiilor comerciale, care pot fi comparate cu vânzarea, mai ales că un copil este răpit sau propus spre a fi adoptat de un membru al familiei,

fără consimțământul prealabil al părinților săi. Potrivit Convenției de la Haga asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale din 29 mai 1993, „nimeni nu poate obține un câștig material necuvenit dintr-o activitate privind o adopție internațională”. Modurile de operare folosite de organizațiile criminale specializate în domeniul adopțiilor ilegale sunt:

- răpirile de copii;
- cumpărarea copiilor în mod direct de la părinții aleși pe criteriul sărăciei;
- îndemnul adresat mamelor ca acestea să-și abandoneze nou-născuții sau copiii care urmează să se nască;
- informațiile eronate oferite părinților în scopul obținerii acordului lor;
- informațiile false destinate părinților adoptivi cu privire la starea de sănătate sau la vârsta copiilor;
- recrutarea mamelor pentru a naște în străinătate, în schimbul unor remunerații financiare. Acestor tinere, după ce le sunt efectuate analizele medicale privind starea sănătății și evoluția normală a sarcinii, le sunt trimise datele de stare civilă și fotografiile la familia donică de adopție. Diverși reprezentanți ai unor agenții străine de caritate, în înțelegere cu diverse femei însărcinate, cu puțin timp înainte de a naște, le deplasează în țara adoptatorului unde nasc. După naștere, copiii sunt încredințați unor institute de ocrotire sau persoane fizice, mama revenind în țara de reședință, unde lasă impresia abandonării copilului.

Pe Internet există cataloage care propun copii spre adopție, cu posibilitatea de a-i alege în funcție de caracteristici ca țara de origine, culoarea pielii, sexul, vârsta, culoarea ochilor sau religia copilului. Paginile de Internet ale fundațiilor și asociațiilor care se ocupă cu adopțiile internaționale abundă de fotografii din mai multe unghiuri ale copiilor, iar fotografiile pot fi mărite cu un simplu clic.

3. Atentatul crimei organizate la cele mai noi descoperiri științifice - criminalitatea informatică

3.1. Aspecte introductive privind criminalitatea informatică

Dezvoltarea fără precedent în domeniul tehnologiei informatice, la nivel mondial, are, din păcate, o parte negativă: s-a deschis o poartă către producerea unor fapte antisociale, denumite „criminale” atât în dreptul internațional penal, cât și în rapoartele prezentate de specialiști ai informaticii, fapte care nu ar fi putut exista în condițiile tehnice existente acum 15 ani, de exemplu.

Sistemele de calculatoare oferă, în prezent, oportunități noi, unele chiar sofisticate, de încălcare a legilor și creează un potențial ridicat de comitere a unor tipuri de infracțiuni realizate altfel decât în modurile cunoscute, tradiționale. Deși societatea, în ansamblul ei,

plătește pentru toate daunele economice cauzate de „criminalitatea informatică”, aceasta continuă să se bazeze pe sistemele computerizate în aproape toate domeniile vieții sociale: controlul traficului aerian, al trenurilor și metrourilor, coordonarea serviciului medical sau al securității naționale. O singură breșă realizată în operarea acestor sisteme poate pune în pericol viața omenească, ceea ce denotă faptul că dependența societății de sistemele informatice a căpătat o dimensiune mult mai profundă decât cea intuită inițial.

3.2. Abuzul informatic

Abuzul informatic ar putea fi definit, la rândul său, prin „orice incident legat de tehnica informatică în care o persoană a suferit sau ar fi putut să sufere un prejudiciu și din care autorul a obținut sau ar fi putut obține intenționat un profit” sau prin „totalitatea faptelor comise în zona noilor tehnologii, într-o anumită perioadă de timp și pe un anumit teritoriu bine determinat”.

Potrivit Comitetului European pentru Probleme Criminale, toate aceste tentative de definire a criminalității informatice prezintă unele inconveniente ce nu se împacă ușor cu obiectivul conciziei formulării și cu acela de a nu mai lăsa nici o îndoială asupra importanței sau utilizării definiției.

Aceste deliberări au condus Comitetul spre adoptarea aceleiași abordări funcționale ca și cea a grupului de experți OCDE, fără a încerca totuși o definire proprie a criminalității informatice. Noțiunea de infracțiune informatică include infracțiuni foarte diferite, mai mult sau mai puțin incriminate de fiecare țară în parte. Odată cu redactarea principiilor directe pentru legiuitorii naționali, nu apare necesară adoptarea, pentru criminalitatea legată de calculator, a unei definiri formale, care ar crea mai multe dificultăți decât ar putea aduce explicații.

În prezent, „criminalitatea în relație cu calculatorul”, expresie folosită de Comitet, se reduce pur și simplu la infracțiunile definite în principiile directe pentru legiuitorii naționali, care lasă în sarcina diferitelor state de a adapta această definiție la propriul lor sistem judiciar și la tradițiile lor istorice.

Pe de altă parte, criminalitatea informatică implică realizarea unor infracțiuni tradiționale cuprinse în codurile penale sau legile speciale, cum ar fi fraudă, falsul sau înșelăciunea, calculatorul devenind o potențială sursă de alte acțiuni abuzive, care pot fi sancționate.

Mai sunt utilizate noțiunile de **cybercrime**, „abuz informatic” și „utilizare greșită a calculatorului”, expresiile având semnificații diferite. Trebuie făcută distincția între intenția de fraudă și utilizarea greșită a unui sistem informatic sau între pătrunderea neautorizată într-o rețea și acționarea greșită a unor taste ale calculatorului. De exemplu, dacă un angajat primește o parolă de acces la o bază de date de la un alt angajat, acesta nu trebuie acuzat de o infracțiune dacă pătrunde în acea bază de date. Cu totul altfel se judecă situația în care un angajat fură parola de acces la acea bază de date, cunoscând faptul că nu are autorizare de acces la acea bază.

În ceea ce privește formalizarea criminalității informatice, statele membre ale Uniunii Europene au ajuns la un numitor comun, fiind identificate patru activități distincte:

a) activități care aduc atingere vieții private: colectarea, stocarea, modificarea și dezvăluirea datelor cu caracter personal;

b) activități de difuzare a materialelor cu conținut obscen și/sau xenofob: materiale cu caracter pornografic (în special cele legate de minori), materiale cu caracter rasist și care incită la violență;

c) criminalitatea economică, accesul neautorizat și sabotajul: activități prin care se urmărește distribuirea de viruși, spionajul și fraudă realizată prin calculator, distrugerea de date și programe sau alte infracțiuni: programarea unui calculator de a „distrugel alt calculator. Până în prezent, la nivelul UE nu există instrumente de combatere a acestui tip de criminalitate;

d) încălcarea dreptului de proprietate intelectuală.

Revoluția tehnologiei informației a dus la schimbări fundamentale în societate și este foarte probabil ca aceste schimbări profunde să se producă în continuare.

Unul din efectele informatizării tehnologice este impactul asupra evoluției tehnologiei telecomunicațiilor. Comunicarea clasică, prin intermediul telefoniei, a fost depășită de noile metode de transmitere la distanță nu numai a vocii, ci și a datelor, muzicii, fotografiilor ori filmelor. Aceste schimburi de informații nu mai apar numai între oameni, dar și între oameni și sisteme informatice ori numai între acestea din urmă.

Folosirea poștei electronice sau accesul la pagini web prin intermediul internetului constituie exemple ale acestei evoluții, modificând profund societatea noastră.

În România, cea mai importantă reglementare juridică aplicabilă în acest moment în materia criminalității informatice este Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței și exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției .

Astfel, în cuprinsul Legii nr. 161/2003 găsim definite trei categorii de infracțiuni, astfel:

a) infracțiuni contra confidențialității și integrității datelor și sistemelor informatice:

- infracțiunea de acces ilegal la un sistem informatic;
- infracțiunea de interceptare ilegală a unei transmisii de date informatice;
- infracțiunea de alterare a integrității datelor informatice;
- infracțiunea de perturbare a funcționării sistemelor informatice;
- infracțiunea de a realiza operațiuni ilegale cu dispozitive sau programe informatice;

b) infracțiuni informatice:

- infracțiunea de fals informatic;

- infracțiunea de fraudă informatică;
- c) pornografia infantilă prin intermediul sistemelor informatice.

Este important ca instituțiile statului ce au ca obiect de activitate securitatea națională, dar și cele polițienești, să fie pregătite a interveni în cazul unor asemenea incidente, astfel încât să reușească să reducă la minim riscurile și efectele unor cyber-atacuri, însă pentru ca acest lucru să devină o realitate, trebuie ca respectivele instituții să conștientizeze iminența amenințărilor informatice și amploarea dimensiunii.